

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Łowiczu zasądził od pozwanego D. S. na rzecz powoda J. K. kwotę 6.864,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 marca 2009 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 14 października 2008 roku J. K., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe (...) z siedzibą w B. kupił od Zakładu (...) S.A. przyczepę ciężarową do przewozu pojazdów typu (...) o wartości 12.440,67 zł brutto. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej powód odliczył z ceny zakupu przyczepy 22% podatku VAT w wysokości 2.243,40 zł, który został mu zwrócony przez właściwy urząd skarbowy. W dniu 25 lutego 2009 roku J. K. oraz D. S. zawarli umowę najmu przyczepy model N. (...) Laweta o nr rej. (...). Umowa została zawarta na czas oznaczony, od dnia 25 lutego 2009 roku do dnia 28 lutego 2009 roku. W ramach przedmiotowej umowy najemca zobowiązał się m.in. do zwrócenia przyczepy w stanie nie pogorszonym poza jej normalnym zużyciem wynikającym z eksploatacji w terminie określonym w umowie. Zgodnie

z punktem 11 umowy, niezwrócenie wynajętej przyczepy z jakichkolwiek przyczyn stwarza po stronie najemcy obowiązek pokrycia wynajmującemu kwoty stanowiącej równowartość przyczepy według ceny jej zakupu

u producenta. W dniu 27 lutego 2009 roku podczas przejazdu autostradą

w Austrii, samochód ciężarowy kierowany przez D. S. wraz z wynajętą przyczepą załadowaną samochodem uległ wypadkowi drogowemu, którego przyczyną było wystrzelenie przedniej lewej opony w lawecie.

Po powrocie do kraju, jeszcze tego samego dnia, D. S. udał się do siedziby firmy powoda i poinformował zatrudnionego w niej pracownika

o wypadku drogowym, zabezpieczeniu uszkodzonej przyczepy na parkingu oraz przekazał mu dowód rejestracyjny przyczepy, potwierdzenie ubezpieczenia i pismo zawiadamiające o wypadku. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego przez (...) S.A. Centrum Likwidacji S.

w Ł. przyznał i wypłacił J. K. kwotę 1.296,91 zł tytułem odszkodowania za szkodę w pojeździe marki N., nr rej. (...).

Sąd Rejonowy ustalił także, że w dniu 14 września 2009 roku J. K. przeniósł własność uszkodzonej przyczepy marki N. typ (...)

o nr rej. (...) na K.-H. (...) 8280 A. 148 za cenę 486,46 EURO.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał, że wystąpiły przesłanki uwzględnienia roszczenia w części, w świetle punktu 11 umowy najmu. Strony uzgodniły bowiem odpowiedzialność najemcy za niedokonanie zwrotu przyczepy z jakichkolwiek przyczyn i ustaliły, że w takiej sytuacji najemca wypłaci wynajmującemu kwotę stanowiącą równowartość ceny zakupu najętej przyczepy u producenta. W ocenie Sądu pierwszej instancji, strony mogły poczynić powyższe zastrzeżenie umowne z uwagi na treść

art. 473 § 1 k.c. Zważywszy, że pozwany nie dotrzymał warunków zawartej umowy w zakresie terminowego zwrotu przedmiotu najmu, powód miał prawo w świetle punktu 11 umowy do żądania od pozwanego odszkodowania. W ocenie Sądu Rejonowego żądana przez powoda kwota jest wygórowana. Powód otrzymał bowiem kwotę 1.296,91 zł tytułem odszkodowania od ubezpieczyciela, przeniósł własność zniszczonej przyczepy za cenę 486,46 EURO, która to kwota w przeliczeniu według kursu EURO

z dnia 15 października 2013 roku stanowi równowartość 2.036,01 zł, ponadto powód otrzymał zwrot podatku VAT od przyczepy w kwocie

2.443,40 zł. Wobec tego, od ceny netto zakupu przyczepy u producenta,

tj. od kwoty 10.197,27 zł należało odjąć kwoty 1.296,91 zł i 2.443,40 zł.

W konsekwencji, Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.864,35 zł.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia powoda z art. 677 k.c., gdyż przepis ten nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. Pozwany nie zwrócił rzeczy najętej w rozumieniu art. 675 k.c. i do przedawnienia roszczenia powoda znajduje zastosowanie art. 118 zd. 2 k.c. O kosztach postępowania

Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosując zasadę wzajemnego zniesienia kosztów procesu, mając na uwadze, że strony mniej więcej w tym samym stopniu przegrały sprawę i poniosły koszty w zbliżonej wysokości.

Pozwany w apelacji od opisanego wyroku w części uwzględniającej powództwo, wniósł o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Ponadto pozwany wniósł o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, w tym koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił w apelacji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 348 zd. 2 k.c. w zw. z punktem 12 umowy najmu przyczepy, poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że pozwany nie zwrócił wbrew treści punktu 11 umowy najmu – wynajmującemu rzeczy najętej w rozumieniu art. 675 k.c., w sytuacji, gdy w dniu zajścia wypadku drogowego, tj. w dniu 27 lutego 2009 roku, po powrocie do kraju pozwany udał się do siedziby powoda i poinformował o wypadku, a nadto przekazał pracownikowi powoda dokumenty niezbędne do rozporządzania rzeczą w postaci dowodu rejestracyjnego przyczepy i potwierdzenia ubezpieczenia, co zgodnie z art. 348 zd. 2 k.c. jest równoznaczne z wydaniem rzeczy, tj. przeniesieniem jej posiadania na powoda, co w konsekwencji pozwala przyjąć, że w przedmiotowej sprawie nie może mieć zastosowania punkt 11 umowy dotyczący przypadku niezwrócenia wynajmującemu przedmiotu umowy; art. 118 k.c. poprzez jego zastosowanie oraz art. 677 k.c. poprzez jego niezastosowanie do stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie 10 – letniego terminu przedawnienia dla roszczenia powoda, co skutkowało nieuwzględnieniem zarzutu przedawnienia.

Z ostrożności procesowej, w razie nieuwzględnienia przez Sąd drugiej instancji zarzutów naruszenia prawa materialnego, pozwany podniósł również zarzuty naruszenia przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 233 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niwyszczonny, w tym nieodniesienie się przez Sąd pierwszej instancji do treści punktu 12 umowy najmu; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne przyjęcie jako podstawę wartości przyczepy najętej przez pozwanego – kwoty wynikającej z faktury VAT o nr (...), uiszczonej przez powoda z tytułu zakupu w/w przyczepy na rzecz Zakładu (...) S.A., w sytuacji, gdy z punktu 11 umowy najmu przyczepy wynika, że wartość ta powinna zostać ustalona przez Sąd pierwszej instancji nie w oparciu o cenę uiszczonej przez powoda z tytułu zakupu rzeczy, lecz w oparciu o cenę uiszczonej uprzednio przez producenta.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację jako w pełni zasadną należało uwzględnić oraz w konsekwencji zmienić zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalić w całości oraz zasądzić od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem pierwszej instancji.

Zasadne okazały się zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Należy na wstępie podnieść, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe, na podstawie którego dokonał istotnych do rozstrzygnięcia sprawy ustaleń. Ustalenia te Sąd Okręgowy w Ł. uznaje za prawidłowe i przyjmuje za własne. Należy bowiem przywołać utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym

w postępowaniu apelacyjnym nie wymaga się dokonywania ustaleń na podstawie dowodów przeprowadzonych we własnym zakresie oraz ich samodzielnej oceny, jeżeli sąd odwoławczy nie dostrzeże potrzeby ponowienia dowodów

dopuszczonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz podziela ocenę ich wiarygodności wyrażoną przez sąd pierwszej instancji. Wówczas wystarczająca jest aprobata dla stanowiska przedstawionego w orzeczeniu sądu pierwszej instancji (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 22 lipca 2010 r., sygn. I CSK 313/09, niepubl.; wyrok SN z dnia 16 lutego 2005 r., sygn. IV CK 526/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 20 maja 2004 r., sygn. II CK 353/03, niepubl.). Sąd Okręgowy w Łodzi podziela przedstawiony pogląd.

Z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, Sąd pierwszej instancji wyprowadził błędne wnioski w zakresie prawa materialnego. Otóż, w sprawie nie budzi wątpliwości, że pozwany w dniu 27 lutego 2009 roku, po powrocie do kraju udał się do siedziby powoda i poinformował o wypadku oraz przekazał pracownikowi powoda dokumenty niezbędne do rozporządzania rzeczą w postaci dowodu rejestracyjnego przyczepy i potwierdzenia ubezpieczenia, co w świetle z art. 348 zd. 2 k.c. jest równoznaczne z wydaniem rzeczy, tj. przeniesieniem jej posiadania na powoda. Stosownie bowiem do art. 348 k.c. przeniesienie posiadania następuje przez wydanie rzeczy. Wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzanie rzeczą, jak również wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą, jest jednoznaczne z wydaniem samej rzeczy.

Należy wskazać, że roszczenie powoda zgłoszone w niniejszym postępowaniu, pomimo powołania się na treść punktu 11 umowy najmu,

w istocie stanowiło roszczenie wynajmującego przeciwko najemcy

o naprawienie szkody z powodu uszkodzenia rzeczy. W sprawie ustalono bowiem, że przedmiotowa przyczepa uległa zniszczeniu w czasie trwania umowy najmu, wiążącej strony niniejszego postępowania. Stosownie zaś do art. 675 § 1 k.c., po zakończeniu najmu najemca obowiązany jest zwrócić rzecz w stanie niepogorszonym; jednakże nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego używania. Rzecz stanowiąca przedmiot umowy najmu została zwrócona powodowi, jednakże

w stanie pogorszonym, gdyż uległa zniszczeniu w wyniku wypadku drogowego. O zwrocie rzeczy, w świetle art. 348 zd. 2 k.c., świadczy nie tylko zachowanie pozwanego w dniu 27 lutego 2009 roku, czyli poinformowanie powoda o wypadku, przekazanie mu dokumentów niezbędnych do rozporządzania rzeczą w postaci dowodu rejestracyjnego przyczepy

i potwierdzenia ubezpieczenia, ale także czynności podjęte następnie przez powoda. Otóż, powód zgłosił szkodę do ubezpieczyciela i wyniku postępowania likwidacyjnego uzyskał kwotę tytułem odszkodowania, którą przyjął, po czym w dniu 14 września 2009 roku przeniósł własność przedmiotowej przyczepy na K.-H. (...) 8280 A. 148 za cenę 486,46 EURO. Nie budzi wątpliwości, że opisane czynności prawne wobec przedmiotowej przyczepy, powód mógł podjąć tylko po jej zwrocie przez pozwanego.

Wobec powyższego, wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji,

w sprawie w pełni zasadny okazał się zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez pozwanego. Zgodnie z art. 677 k.c., roszczenia wynajmującego przeciwko najemcy o naprawienie szkody z powodu uszkodzenia lub pogorszenia rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w orzecznictwie, zgodnie z którym sformułowanie „zwrot rzeczy” odpowiada wydaniu rzeczy przez najemcę lub objęciu jej przez wynajmującego we władanie.

W orzecznictwie wskazuje się na potrzebę szerokiego jego rozumienia, które obejmować powinno tak realne (świadome) przekazanie rzeczy właścicielowi, jak i każdą sytuację, w której właściciel uzyskał możliwość bezpośredniego władztwa nad rzeczą, a dotychczasowy posiadacz władztwo to utracił. Wyrażone zostały w orzecznictwie poglądy wskazujące na to, że zwrot rzeczy na gruncie art. 677 k.c. może być związany z wygaśnięciem dotychczasowego stosunku najmu wobec zrealizowania przez nabywcę przedmiotu najmu uprawnienia przewidzianego art. 678 § 1 zdanie końcowe k.c. i zawarcia nowej umowy najmu. W uchwale z dnia 22 lipca 2005 r. (III CZP 47/05, OSNC 2006/6/100) Sąd Najwyższy stwierdził, że zwrot rzeczy w rozumieniu art. 229 § 1 k.c. może nastąpić także w sposób przewidziany w art. 349 k.c. Pojęcie „zwrot rzeczy”, poza jej wydaniem, obejmuje także stany faktyczne gwarantujące ochronę interesów wynajmującego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 1987 r. II CR 10/87, niepubl.), „zwrot rzeczy” oznacza możliwość faktycznego odzyskania nad nią władztwa przez właściciela (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1997 r., I CKN 323/97, OSNC 1998/5/70, z dnia 21 stycznia 2004 r. IV CK 362/02,

niepubl., z dnia 24 października 2000 r. V CKN 131/00, niepubl., z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 529/07, niepubl., wyrok z dnia 7 maja 2008 r., II CSK 12/08, OSNC-ZD 2009/2/46) oraz ponowne znalezienie się rzeczy w posiadaniu właściciela, bez względu na to, w jaki sposób doszło do jej przemieszczenia (zob. wyrok z dnia 26 marca 1998 r., I CKN 590/97, OSNC1998/11/180). Wynika stąd, że dominujące jest zapatrywanie wskazujące na takie rozumienie sformułowania „zwrot rzeczy”, które odpowiada wydaniu rzeczy przez najemcę lub objęcie jej przez wynajmującego we władanie. Wykładnia językowa wyrażenia „zwrot rzeczy” skłania do przyjęcia, że chodzi tu o danie, przekazanie jej uprawnionemu, a zatem o sytuację rzeczywistego objęcia rzeczy we władanie. Zgodna z tym wynikiem analizy jest także wykładnia celowościowa powołanego przepisu. Zamieszczenie w art. 677 k.c. krótkiego terminu dochodzenia roszczeń przez obie strony umowy przemawia za uznaniem, że początek jego biegu musi być wyraźnie i jednoznacznie określony oraz dający możliwość podjęcia czynności zmierzających do zbadania stanu rzeczy. Chodzi zatem o ochronę interesów wynajmującego przez umożliwienie mu objęcia bezpośredniego władztwa nad rzeczą, dążenie do jak najszybszego usunięcia niepewnego stanu związanego z posiadaniem rzeczy i oznaczenia kresu używania jej przez najemcę. Wynika stąd, że co zasady „zwrot rzeczy” oznacza przekazanie (wydanie) jej wynajmującemu, ponieważ odpowiada to normalnej sytuacji i okolicznościom związanym z zakończeniem trwania umowy, jak też podstawowej formie przeniesienia posiadania, przewidzianej art. 348 k.c., (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 138/10, LEX nr 621347).

Wobec tego, w niniejszej sprawie należało uwzględnić podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia strony powodowej, gdyż nie znajduje zastosowania przepis art. 118 k.c. Do zwrotu przedmiotowej przyczepy doszło w dniu 27 lutego 2009 roku, a zatem roczny termin przedawnienia z art. 677 k.c. upłynął w dniu 27 lutego 2010 roku, zaś powództwo zostało wytoczone dopiero w dniu 27 lutego 2012 roku.

Mając na uwadze, że zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się w pełni uzasadnione, co doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku, szczegółowe odniesienie się do zarzutów naruszenia prawa procesowego należy uznać za zbędne, w szczególności, że jak wskazano wcześniej, Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny niniejszej sprawy. Ocena dowodów dokonana przez ten Sąd nie narusza art. 233 § 1 k.p.c. Stosownie do wskazanego przepisu, sąd ma swobodę w ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. może tylko wtedy być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, zasadami wiedzy lub z doświadczeniem życiowym. Sprzeczność ta występuje, w szczególności w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika, co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub w dostatecznie potwierdzone, gdy sąd przyjął pewne fakty za nieudowodnione, mimo, że nie było ku temu podstawy. Ponadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, chociażby w równym stopniu na podstawie tego samego materiału dowodowego udałoby się wysnuć wnioski odmienne (zob. postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2002 r., sygn. II CKN 572/99; wyrok SN z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00).

Mając na uwadze powyższe, należało uznać, że apelacja jako zasadna podlega uwzględnieniu i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji zmienił zaskarżony wyrok i orzekł co do istoty sprawy.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy w Łodzi orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zasądzając je od powoda jako strony przegrywającej postępowanie na rzecz pozwanego. Na koszty procesu strony pozwanej złożyła się kwota 600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w osobie adwokata (§ 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, jedn. tekst Dz. U. z 2013, poz. 461) oraz kwota 344 zł tytułem opłaty sądowej od apelacji.